

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุมโรคมาลาเรีย กรณีศึกษา บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนบ้านเขาดินดำ หมู่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ และศึกษาลักษณะการดำเนินงานโครงการฯ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในกลุ่มประชากรที่ตัวแทนของครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการฯ และใช้แนวคำถามสำหรับประชากรกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการฯ เข้าหน้าที่ศตม. 3.4 จังหวัดตราด ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2552 ถึงเดือนกันยายน 2552 หลังจากนั้นรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน ควบคุมโรคมาลาเรียในพื้นที่จังหวัดตราดให้มีประสิทธิภาพ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. บริบทของชุมชน ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม บ้านเขาดินดำ หมู่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมนำไปปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล
3. ลักษณะการดำเนินงานโครงการฯ ประกอบด้วย ระยะเตรียมการโครงการฯ ระยะดำเนินการโครงการฯ และระยะติดตามประเมินผลโครงการฯ
4. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

บริบทของชุมชน บ้านเขาดินดำ หมู่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

1. ประวัติความเป็นมา

ตำบลช้างทูนสมัยก่อนเป็นป่าดง คนที่มาอยู่พอนานไปก็กลางป่าบริเวณหนองน้ำ หรือ บริเวณ โป่ง ซึ่งเป็นบริเวณที่สัตว์ป่ามาลงเล่นน้ำ เพื่อปลุกข้าวและพืชล้มลุกต่างๆ หนองน้ำดังกล่าว

แต่เดิมเรียกกว่า หนองข้างทูน อยู่บริเวณหน้าวัดข้างทูน จากการถางป่าทำไร่ ปลูกข้าว ซึ่งคนในสมัยก่อนมักจะถางป่าหรือตั้งบ้านเรือนบริเวณที่มีเป็นหนองน้ำ หรือลำคลอง บริเวณที่เป็น โป่ง มีข้าง กวาง หมูป่า เก้ง ลงมากินดินโป่งและเล่นน้ำทุกวันทุกคืน

คนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้าน ในตอนกลางวันชาวบ้านจะออกจากบ้านไปทำมาหากิน ขณะที่ชาวบ้านไม่อยู่ได้มีข้าง โขลงหนึ่งออกมาทำลายพืชผลในหมู่บ้าน ข้างโขลงนั้นมีข้างพลายคัมมันร่วมอยู่ด้วยมันอาละวาดถอนต้นไม้ และทำลายบ้านเรือนของราษฎร โดยการยกบ้านขึ้นทั้งหลังและทิ้งลงมา แต่ลักษณะการยกของข้างนั้นจะใช้วงคูลบ้านขึ้น ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า ทูน ดังนั้นชาวบ้านจึงขนานนามหมู่บ้านแห่งนี้ว่า บ้านข้างทูน

คนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ไม่มีผู้ใดบอกได้ว่าเป็นคนกลุ่มใด แต่กลุ่มรองๆลงมาได้แก่กลุ่มคนจากตระกูล สังข์ทอง และ มณีมา ซึ่งเป็น 2 ตระกูลที่มีขนาดใหญ่ ในอดีตที่ผ่านมาทั้ง 2 ตระกูลจึงกลายเป็นผู้นำของหมู่บ้านต่างๆ ของตำบลข้างทูนสืบทอดกันมาหลายชั่วคน

บ้านเขาดินดำ เป็นกลุ่มบ้านหนึ่งที่ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 5 ตำบลข้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นกลุ่มบ้านขนาดเล็ก ปัจจุบันมีบ้านจำนวน 30 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 99 คน บ้านเขาดินดำ เป็นชื่อที่เรียกกันในกลุ่มของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในกลุ่มบ้านนั้น เหตุที่เรียกว่า บ้านเขาดินดำ เนื่องจากที่ตั้งของกลุ่มบ้านมีลักษณะเป็นเนินสูง เป็นภูเขา ดินส่วนใหญ่มีสีดำ จึงเรียกต่อกันมาว่า บ้านเขาดินดำ จากคำบอกเล่าของลุงอุทัย สาสี ซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่บ้านเขาดินดำ บอกว่า “คนบ้านเขาดินดำ ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดศรีสะเกษ มาขุดพลอยที่อำเภอบ่อไร่ เมื่อมีรายได้ดี จึงมีญาติพี่น้องมาประกอบอาชีพขุดพลอยด้วย ต่อมาพลอยหมดจึงต้องแยกย้ายกันไปรับจ้างทำงานในสวน จากนั้นได้ซื้อที่ดินที่บ้านเขาดินดำ และสร้างบ้าน เมื่อปี 2518 ต่อมาเพื่อนๆ และญาติพี่น้องที่มาจากจังหวัดศรีสะเกษ ก็ย้ายมาสร้างบ้านอยู่ใกล้กัน และอยู่มาจนถึงปัจจุบัน”

2. สภาพทั่วไปของชุมชน

2.1 ที่ตั้ง

ตำบลข้างทูน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอบ่อไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ่อไร่ ประมาณ 9 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดตราดประมาณ 58 กิโลเมตร

5,500 ไร่ หมู่ที่ 4 มีพื้นที่ทั้งหมด 14,375 ไร่ หมู่ที่ 5 มีพื้นที่ทั้งหมด 7,850 ไร่ และหมู่ที่ 6 มีพื้นที่ทั้งหมด 4,252 ไร่

2.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

เป็นที่ราบสลับเนินเขา มีต้นไม้นานาแน่นตามแนวชายแดน และบริเวณเทือกเขาบรรทัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาและเนินเตี้ย ๆ โดยมีคลองตัดผ่านแต่ปัจจุบันสภาพคลองตื้นเขินเนื่องจากการทำเหมืองพลอย

ลักษณะภูมิอากาศ มี 3 ฤดู

ฤดูร้อน อุณหภูมิ 30-36 องศาเซลเซียส ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน

ฤดูหนาวอุณหภูมิ 16-26 องศาเซลเซียส ระหว่างเดือน ธันวาคม - มกราคม

ฤดูฝน มีฝนตกถึง 7-8 เดือน ระหว่างเดือน เมษายน - พฤศจิกายน

2.4 จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขต อบต. 2,833 คน และจำนวนหลังคาเรือน 729 หลังคาเรือน (บ้านเขาดินดำ หมู่ที่ 5 ประชากรทั้งหมด 99 คน จำนวนหลังคาเรือน 30 หลังคาเรือน)

2.5 การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลช้างทูนมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านคลองขวาง

หมู่ที่ 2 บ้านช้างทูน

หมู่ที่ 3 บ้านหนองแพบ

หมู่ที่ 4 บ้านหนองมาตร

หมู่ที่ 5 บ้านหนองไม้หอม บ้านเขาดินดำ

หมู่ที่ 6 บ้านตระกูลพัฒนา

2.6 การคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร

เส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าสู่ตำบลช้างทูน จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางถนนบางนา-ตราด หรือสายมอเตอร์เวย์ชิดซ้ายมาตามถนนบางนา-ตราด ถึงจังหวัดตราดข้ามสะพานท่าจอด ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายผ่านตลาดแสนตุง อำเภอเขาสมิง บนเส้นทางถนนแสนตุง-บ่อไร่ ระยะทาง 26 กิโลเมตรถึงตำบลช้างทูน

ตำบลช้างทูน ติดต่อกับชุมชนต่างๆ โดยอาศัยรถโดยสารประจำทาง รถยนต์ส่วนตัว และรถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งเส้นทางรถสัญจรในตำบลช้างทูน มีดังนี้

1. ถนนลาดยาง จำนวน 2 สาย ระยะทาง 7 กิโลเมตร

2. ถนนคอนกรีต จำนวน 5 สาย ระยะทาง 8 กิโลเมตร

3. ถนนลูกรัง จำนวน 23 สาย ระยะทาง 74 กิโลเมตร

4. ถนนดิน จำนวน 18 สาย ระยะทาง 20 กิโลเมตร

การติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสื่อสารนั้นพบว่า คริวเรือนใช้ระบบการสื่อสารประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ประจำบ้าน วิทยุสื่อสาร ตู้โทรศัพท์สาธารณะมีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1. หน้าสถานีอนามัยตำบลช้างทูน
  2. ตรงข้ามโรงเรียนวัดช้างทูน
  3. ตรงข้ามสามแยกปากทางเข้าศาลาประชาคมหมู่ที่ 1
  4. ปากทางถนนหนองไม้หอม-ตระกุลพัฒนา
  5. ตรงข้ามสามแยกทางเข้าวิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่
- การประชาสัมพันธ์

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 1 บ้านคลองขวาง
2. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 2 บ้านช้างทูน
3. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 3 บ้านหนองแพบ
4. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 4 บ้านหนองมาตร
5. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 5 บ้านหนองไม้หอม
6. ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่ที่ 6 บ้านตระกุลพัฒนา

หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. หอกระจายข่าวหมู่ที่ 1 บ้านคลองขวาง
2. หอกระจายข่าวหมู่ที่ 2 บ้านช้างทูน
3. หอกระจายข่าวหมู่ที่ 3 บ้านหนองแพบ
4. หอกระจายข่าวหมู่ที่ 4 บ้านหนองมาตร
5. หอกระจายข่าวหมู่ที่ 5 บ้านหนองไม้หอม

2.7 แหล่งน้ำ

2.7.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

- 1) ลำธาร, ลำห้วย มีจำนวน 17 สาย
- 2) น้ำตก มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกสลดใจ น้ำตกก้านตอง และน้ำตก

คลองใจ

ภาพที่ 4.6 น้ำตกสลักไค ต.ช้างทูน อ.บ่อไร่

น้ำตกสลักไค ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ต.ช้างทูน เป็นน้ำตกขนาดกลาง มีน้ำไหลตลอดปี มีธรรมชาติที่สวยงาม สูง 3 ชั้น ชั้นละประมาณ 30 เมตร

2.7.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

1) ฝ่ายน้ำล้น	จำนวน 11 แห่ง
2) บ่อน้ำตื้น	จำนวน 206 แห่ง
3) บ่อน้ำโยก	จำนวน 53 แห่ง
4) ถังเก็บน้ำ	จำนวน 71 ถัง
5) สระเก็บน้ำ	จำนวน 18 แห่ง
6) ประปาหมู่บ้าน	จำนวน 5 แห่ง

2.8 การสาธารณสุข

สมัยก่อนการคมนาคมที่ติดต่อกับโลกภายนอกได้ค่อนข้างลำบาก ประกอบกับการเป็นดินแดนแหล่งพลอยแดง และ โกเมนที่มีชื่อเสียง ทำให้ประชาชนหลังไหลเข้ามาเพื่อแสวงหาโชคกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นจากระบบของการสาธารณสุขในอดีตที่ยังมีความล้าสมัย ขาดเครื่องมือ ครุภัณฑ์และเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล ควบคุมโรค การฟื้นฟูสภาพและสภาพการสุขภาพibalสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี จึงทำให้ประชาชนทั้งที่เป็นประชาชนในพื้นที่และประชาชนที่อพยพเข้ามาเจ็บป่วยด้วยโรคมลาเรีย บิด อุจจาระร่วง และโรคระบบทางเดินอาหารอื่นๆ

ปัจจุบันในพื้นที่ตำบลช้างทูน มีหน่วยงานที่ดูแลทางด้านสาธารณสุขดังนี้

2.8.1 หน่วยควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.4.5 ตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด รับผิดชอบดูแลประชาชนในพื้นที่ ตำบลหนองบอน และตำบลช้างทูน

โดยมีอาสาสมัครมาลาเรีย (อมม.) ประจำหมู่บ้าน จำนวน 13 คน ตำบลหนองบอนมี อมม. จำนวน 12 คน

2.8.2 สถานีอนามัย ในเขตตำบลช้างทุน มีจำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1) สถานีอนามัยตำบลช้างทุน รับผิดชอบ จำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1, 2, 5 และหมู่ที่ 6 ตำบลช้างทุน

2) สถานีอนามัยบ้านหนองแพบ รับผิดชอบจำนวน 2 หมู่ ได้แก่ หมู่ 3 และ หมู่ 4 ตำบลช้างทุน โดยตำบลช้างทุนมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน จำนวน 57 คน

2.9 สถาบันทางศาสนา

2.9.1 วัดช้างทุน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

2.9.2 วัดหนองแพบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

2.10 สถาบันการศึกษา

2.10.1 โรงเรียนวัดช้างทุน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.10.2 โรงเรียนบ้านหนองแพบโรงเรียนบ้านหนองแพบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.10.3 วิทยาลัยอาชีวศึกษา มีจำนวน 1 แห่ง คือวิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่

2.10.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 1 แห่ง คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลช้างทุน

2.11 องค์กรปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลช้างทุน ตั้งอยู่เลขที่ 9 หมู่ 1 บ้านคลองขวาง ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ยกฐานะจากสภาตำบลช้างทุน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลช้างทุน ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

3. เศรษฐกิจในชุมชน

3.1 การประกอบอาชีพ

อาชีพหลัก คือ ทำสวน ทำไร่ ทำนา อาชีพเสริม คือ รับจ้าง

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยการทำสวน ทำนา และทำไร่ ซึ่งมีพื้นที่ในการปลูกยางพารามากที่สุด คิดเป็นพื้นที่เพาะปลูก 3,100 ไร่ จำนวน 37 ราย รองลงมามีอาชีพปลูกเงาะ มีพื้นที่เพาะปลูก 1,821 ไร่ จำนวน 212 ราย และลำดับที่ 3 มีอาชีพปลูกมังคุด พื้นที่เพาะปลูก 1,369 ไร่ จำนวน 260 ราย

3.2 กลุ่มอาชีพของชุมชน

3.2.1 กลุ่มสตรีผลิตหน่อไม้แปรรูป สถานที่ตั้ง : 20/2 หมู่ 2 ต.ช้างทูน อ.บ่อไร่ จ.ตราด ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : นางบุษบา เสาวนาม โทร :039-591121

e-mail : Tratecd@hotmail.com

3.2.2 กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑจากสมุนไพร สถานที่ตั้ง : 9 หมู่ 1 ตำบลช้างทูน อำเภอ บ่อไร่ จังหวัดตราด 23140 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : คุณสมคิด สังข์ทอง โทร :039 545282, 08 71309579

4. สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

4.1 ประเพณีสำคัญของตำบลช้างทูน

ประเพณีที่สำคัญและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในตำบลช้างทูนที่ทำให้คนมารวมกันเป็นจำนวนมากได้แก่ประเพณีการเทศน์มหาชาติ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีการทำบุญสลากภัตร และประเพณีการทำบุญในวันสำคัญ นอกจากนั้นยังมีประเพณีการนับถือผี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ประเพณีการเทศมหาชาติ เมื่ออดีตเป็นประเพณีที่ถือว่าสำคัญมากที่สุด วัดและคณะกรรมการวัดจะพิมพ์ใบฎีกาแจกไปตามวัดต่างๆในตำบล มีการตั้งภัณฑเทศน์ทั้ง 13 กัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนร่วมกันทำบุญ โดยขอแรงไปตามวัดต่างๆ ในเขตอำเภอบ่อไร่ และเขตอำเภอเขาสมิง มีลักษณะเป็นการลงแรง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประชาชนในเขตตำบลช้างทูนทุกบ้านจะออกมาเพื่อฟังเทศน์ แต่ปัจจุบันประเพณีการเทศน์มหาชาติกลายเป็นประเพณีธรรมดา ที่ไม่ต่างจากการทำบุญในวันพระธรรมดาเท่านั้น

4.1.2 ประเพณีสงกรานต์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ที่มีประชาชนในตำบลช้างทูนยังคงให้ความสำคัญไม่แตกต่างไปจากเมื่ออดีตที่ผ่านมา ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ได้แก่การสงฆ์พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ มีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ และการก่อเจดีย์ทราย

4.1.3 ประเพณีการลอยกระทง เป็นประเพณีที่มีความสำคัญและเป็นการจัดงานที่ยิ่งใหญ่ มีการหาเงินเข้าวัด โดยการทำกระทงขาย ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดงานที่วัดช้างทูน เนื่องจากด้านหลังของวัดเป็นลำคลองช้างทูน

4.1.4 ประเพณีการทำบุญสลากภัตร เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงฤดูผลไม้ จัดขึ้นประมาณกลางเดือน 7 ประชาชนจะนำผลไม้ไปถวายพระ ผลไม้ที่นิยมนำไปถวายพระในวันสลากภัตรได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด กล้วย ซึ่งคณะกรรมการของวัดจะนำรายชื่อพระภิกษุสามเณรเขียนใส่ในฝาบาตรและให้ประชาชนจับสลาก เมื่อจับสลากได้พระเณรรูปใดก็นำอาหารหวานคาว และผลไม้ เงินทองไปประเคน โดยถือว่าพระเณรรูปนั้นจะเป็นผู้ให้โชคลาภแก่ตนเองตลอดทั้งปี

ประเพณีดังกล่าวนี้พบว่ามีชาวบ้านจากต่างตำบลได้แก่ตำบลหนองบอนหรือตำบลบ่อพลอยมาร่วมด้วย ผลไม้ที่นำมาถวายพระจึงมีเป็นจำนวนมาก ส่วนที่เหลือคณะกรรมการวัดจะขายให้พ่อค้าผลไม้เพื่อนำรายได้เข้าวัดหรือบางปีไม่มีพ่อค้าแม่ค้ามาซื้อก็จะนำผลไม้ดังกล่าวแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ยากจน หรือนำผลไม้บางชนิดมาแปรรูป เช่นนำทุเรียนมากวน เป็นต้น

4.1.5 ประเพณีการทำบุญในช่วงเข้าพรรษา และวันสำคัญต่างๆ ประเพณีนี้ประชาชนนิยมมาร่วมทำบุญมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของวันต่างๆ โดยการนำอาหารใส่ปิ่นโตเพื่อนำมาทำบุญและถวายพระ

4.1.6 ประเพณีการนับถือผีของชาวช้างทูน ชาวช้างทูนส่วนหนึ่งยังมีการนับถือผีหิ้ง และผีแม่มด ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายกัน โดยที่ผีแม่มดจะนั่งคลุมผ้าแล้วก็ตั้ง ส่วนผีหิ้งในช่วงที่ไม่มีพิธีกรรมจะบูชาบนหิ้งที่ทำไว้ในบ้าน ประเพณีดังกล่าวจะจัดขึ้นประมาณเดือนหก ของทุกปี มีเครื่องเช่น คือ ไก่ ขนมัดขาว เหล้า ในเวลากลางคืน ประมาณ 1 ทุ่มก็จะมาเดินรำกัน ใช้กลอง 2 ลูกตีประกอบ มีคนขับร้องเพลง และคนคอยเป่ามנד โดยถ้าผีเข้าแล้วไม่ออกจะต้องเป่ามנדได้ ใช้คาถา และข้าวสาร หากไม่ทำเช่นนั้นคนที่ถูกผีเข้าจะเหนื่อยมาก เพลงที่ร้องมีเนื้อหาดังนี้ “**เชิญเอยเชิญดง เชิญทั้งองค์เทวา เขาจะเชิญทั้งหมด เชิญแม่ น้ำเขาเขียวอยู่คลองไหนด เขาจะเชิญมาหมดเชิญเอยเชิญลงมาเถิด**” การสืบทอดก็คือหากไม่มีพ่อแม่แล้วลูกคนแรกจะต้องเป็นคนรับ โดยมีข้อห้ามคือไม่ให้กินงู และห้ามดูถูกผีบรรพบุรุษ เมื่อถึงเดือนหกก็ต้องทำพิธีให้ ซึ่งเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละ ของประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการฯ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา และอาชีพ

รายการ	จำนวน (n = 30)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	14	46.7
หญิง	16	53.3
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	1	3.3
20-29 ปี	4	13.3
30-39 ปี	9	30.0
40-49 ปี	7	23.3
50-59 ปี	6	20.0
60 ปีขึ้นไป	3	10.0
สถานภาพสมรส		
โสด	2	6.7
คู่	28	93.3
การศึกษา		
ป.1-6	21	70.0
ม.1-3	6	20.0
ม.4-6	3	10.0
อาชีพ		
ทำสวนยางพารา	14	46.7
ทำสวนผลไม้	9	30.0
รับจ้างทั่วไป	7	23.3

จากตารางที่ 4.1 พบว่าประชาชนบ้านเขาดินดำที่มีส่วนร่วมในโครงการฯ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.3 และเพศชายร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.0 มีอายุ 30-39 ปี รองลงมาร้อยละ 23.3 มีอายุ 40-49 ปี ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.3 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 70.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ 1-6 รองลงมาคือ ร้อยละ 20.0 มีการศึกษาระดับมัธยม 1-3 และร้อยละ 10.0 มีการศึกษาระดับมัธยม 4-6 การประกอบอาชีพร้อยละ 46.7 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาร้อยละ 30.0 อาชีพทำสวนผลไม้ และร้อยละ 23.3 อาชีพรับจ้างทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตารางที่ 4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านเขาดินดำ ในการดำเนินงานโครงการฯ

ภาพรวม 4 ด้าน

ภาพรวม 4 ด้าน	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับที่
ด้านการร่วมตัดสินใจ	3.53	0.98	มาก	4
การนำไปปฏิบัติ	3.73	0.81	มาก	2
การรับประโยชน์	4.19	0.86	มาก	1
การติดตามประเมินผล	3.62	0.19	มาก	3
รวม 4 ด้าน	3.82	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านเขาดินดำ ในการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งภาพรวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการรับประโยชน์อยู่ในระดับมากอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.19$) ระดับมากรองลงมาคือ การนำไปปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.73$) การติดตามประเมินผล ($\bar{x} = 3.62$) และด้านการร่วมตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.53$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับ ที่
1. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการเกิดโรค มาลาเรีย	3.57	0.52	มาก	2
2. . ท่านมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของการเกิดโรค มาลาเรียในชุมชน	3.63	0.45	มาก	1
3. ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการ เกิดโรคมมาลาเรียในชุมชน	3.40	0.81	ปานกลาง	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ หรือกิจกรรม ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุมโรค มาลาเรียในชุมชน	3.53	0.62	มาก	3
รวม	3.53	0.81	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของการเกิดโรคมมาลาเรียในชุมชนอยู่ในระดับมากอันดับที่ 1 ($\bar{x} = 3.63$) อันดับรองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการเกิดโรคมมาลาเรีย ($\bar{x} = 3.57$) และการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการหรือกิจกรรมดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุมโรคมมาลาเรียในชุมชน ($\bar{x} = 3.53$) ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการเกิดโรคมมาลาเรียในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$)

ตารางที่ 4.4 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการนำไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

การมีส่วนร่วมด้านการนำไปปฏิบัติ	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับ ที่
1. การมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ควบคุมโรคมลาเรียให้กับคนในชุมชน	3.63	0.12	มาก	4
2. การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการร่วมหุ้นกองทุนจัดซื้อ-จัดขายยาทากันยุง และอุปกรณ์การป้องกันโรคมลาเรีย	3.80	0.37	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลการเคลื่อนย้ายของแรงงานในชุมชนให้กับผู้รับผิดชอบ	2.97	0.52	ปานกลาง	6
4. การมีส่วนร่วมในการชุบมุ้งเพื่อป้องกันควบคุมโรคมลาเรีย	4.03	0.09	มาก	2
5. การมีส่วนร่วมในการเจาะเลือดค้นหาผู้ป่วยในชุมชน	3.40	0.49	ปานกลาง	5
6. การมีส่วนร่วมในป้องกันตนเองไม่ให้ป่วยเป็นโรคมลาเรีย	4.53	0.81	มากที่สุด	1
รวม	3.73	0.81	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในป้องกันตนเองไม่ให้ป่วยเป็นโรคมลาเรียในระดับมากที่สุดอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมาในระดับมากคือ การมีส่วนร่วมในการชุบมุ้งเพื่อป้องกันควบคุมโรคมลาเรีย ($\bar{x} = 4.03$) การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการร่วมหุ้นกองทุนจัดซื้อ-จัดขายยาทากันยุง และอุปกรณ์การป้องกันโรคมลาเรีย ($\bar{x} = 3.80$) และการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคมลาเรียให้กับคนในชุมชน ($\bar{x} = 3.63$) ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางคือ การมีส่วนร่วมในการเจาะเลือดค้นหาผู้ป่วยในชุมชน ($\bar{x} = 3.40$) และการมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลการเคลื่อนย้ายของแรงงานในชุมชนให้กับผู้รับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.97$)

ตารางที่ 4.5 ระดับการมีส่วนร่วมด้านร่วมรับประโยชน์ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

การมีส่วนร่วมด้านการรับประโยชน์	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับ ที่
1. ได้รับทราบข้อมูลความรู้ในการป้องกันควบคุมโรค มาลาเรีย	4.47	0.97	มากที่สุด	3
2. ได้ใช้บริการกองทุนจัดซื้อ-จัดขายยาทากันยุง และ อุปกรณ์การป้องกันโรคมาลาเรีย	4.03	0.32	มาก	4
3. ได้ทราบข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงานในชุมชน	3.27	0.36	ปานกลาง	5
4. ได้ใช้บริการชุบมุ้งเพื่อป้องกันโรคมาลาเรีย	4.50	0.00	มากที่สุด	2
5. ได้รับการเจาะเลือดเพื่อเฝ้าระวังโรคมาลาเรีย	4.70	0.95	มากที่สุด	1
รวม	4.19	0.85	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในด้านร่วมรับประโยชน์ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้รับการเจาะเลือดเพื่อเฝ้าระวังโรคมาลาเรียในระดับมากที่สุดอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.70$) มากที่สุดอันดับ 2 รองลงมาคือได้ใช้บริการชุบมุ้งเพื่อป้องกันโรคมาลาเรีย ($\bar{x} = 4.50$) และมากที่สุดอันดับ 3 คือ ได้รับทราบข้อมูลความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรีย ($\bar{x} = 4.47$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการใช้บริการกองทุนจัดซื้อ-จัดขายยาทากันยุง และอุปกรณ์การป้องกันโรคมาลาเรียอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) และประชาชนได้ทราบข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงานในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$)

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามประเมินผลโครงการฯ

การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับที่
1. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานป้องกัน ควบคุม โรคมาลาเรียในชุมชน	3.77	0.27	มาก	1
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุม โรคมาลาเรียในชุมชน	3.50	0.35	มาก	3
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานต่อไป	3.60	0.27	มาก	2
รวม	3.62	0.19	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามประเมินผลโครงการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานป้องกัน ควบคุม โรคมาลาเรียในชุมชนในระดับมากอันดับ 1 ($\bar{x} = 3.77$) ระดับมากอันดับ 2 รองลงมาคือ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานต่อไป ($\bar{x} = 3.60$) และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุม โรคมาลาเรียในชุมชน ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ

ลักษณะการดำเนินงานโครงการฯ

1. ระยะเตรียมการโครงการฯ

1.1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

เจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงานโดยการนิเทศติดตามเยี่ยม อาสาสมัครมาลาเรีย (อมม.) ในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งหมด 2 คน สอบถามความเป็นอยู่ของประชาชน เกี่ยวกับความเดือดร้อนหรือปัญหาเรื่องอื่นๆ เช่น การประกอบอาชีพ ผลผลิตในหมู่บ้าน เป็นต้น โดยการพูดคุยกับคนในชุมชนอย่างเป็นกันเอง ช่วยซื้อผลผลิตในชุมชน เช่น ผัก ผลไม้ การเข้าพื้นที่จะไปเดือนละ 2-3 ครั้ง บางครั้งซื้ออาหารไปทำและรับประทานร่วมกับคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่น

ในตัวเจ้าหน้าที่ หลังจากนั้นจะมีการสอบถามเกี่ยวกับปัญหาโรคมมาเลียในหมู่บ้าน โน้มน้าวให้ชุมชนร่วมใจกันเฝ้าระวังโรคมมาเลียในชุมชน

1.2 สํารวจศึกษาชุมชน

ศึกษาข้อมูลที่เป็นลักษณะทางกายภาพ และแหล่งทรัพยากรต่างๆ ภายในชุมชน รวมถึงการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมือง โดยจะใช้การสัมภาษณ์ สังกัด สมุดบันทึก รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานจาก นคม. 3.4.5 ตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด และ องค์การบริหารส่วนตำบลช้างทูน(อบต.) อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

1.3 คัดเลือกชุมชน

การศึกษาชุมชน ศึกษาจากบริบทหมู่บ้าน และสถานการณ์ของโรคมมาเลียย้อนหลัง 3-5 ปี ซึ่งได้ข้อมูลพบว่า สถานการณ์ของโรคมมาเลียย้อนหลัง 3 ปี พบผู้ป่วยด้วยโรคมมาเลียทุกปี โดยพบว่า พื้นที่บ้านเขาหินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์โรคมมาเลียในช่วงสามปีที่ผ่านมา โดยพบว่าลักษณะการติดเชื้อเป็นการติดเชื้อในพื้นที่ของหมู่บ้าน เนื่องจากในหมู่บ้านยังมียุงก้นปล่องที่เป็นพาหะของโรคมมาเลียอยู่ สภาพภูมิประเทศ มีต้นไม้ แหล่งน้ำ ลำธารมีน้ำไหลตลอดทั้งปี ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงก้นปล่องพาหะนำโรคมมาเลีย รวมถึงประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกรีดยางพารา ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่เสี่ยงต่อการถูกยุงกัด และสิ่งสำคัญคือประชาชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น ไม่นอนในมุ้ง ไม่ทายากันยุงก่อนออกไปกรีดยางพาราในเวลากลางคืน

1.4 การเข้าสู่ชุมชน

เข้าสู่ชุมชน เดือนละ 1 ครั้ง โดยให้ออมม. เป็นผู้ประสานงานกับชุมชน มีการนัดหมายเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องภัยของมาเลียที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมมาเลีย ชี้แจงวัตถุประสงค์ที่จะร่วมกันดำเนินการในชุมชน ให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อให้คนในชุมชนไม่ป่วยด้วยโรคมมาเลีย

1.5 การเตรียมคน และเครือข่ายความร่วมมือ

การเตรียมคนในชุมชน ผู้ศึกษาจะลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนรู้จักกระบวนการ และการดำเนินงานการศึกษาแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนและรวดเร็ว

การเตรียมนักพัฒนา ด้วยการประชุมร่วมกับ เจ้าหน้าที่ศตม. และเจ้าหน้าที่นคม. โดยการประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจในกรอบของการทำการศึกษา และการหาหรือแนวทางการดำเนินกิจกรรม รวมถึงการประสานงานเรื่องการใช้สถานที่ดำเนินการประชุม

เตรียมผู้ศึกษา โดยการศึกษาข้อมูลความรู้และทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในการทำงาน

2. ระยะดำเนินการโครงการฯ

2.1 การศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับชุมชน

ใช้การอภิปรายถกปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน ทั้งที่เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่มบุคคล เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน พร้อมไปกับการประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อที่จะนำทรัพยากรมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม ซึ่งจากปัญหาการพบผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งในหมู่บ้าน วิเคราะห์ได้ว่า เป็นเพราะปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น สภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยและมียูงพาหะในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกรีดยางพารา ต้องออกไปทำงานนอกบ้านในเวลากลางคืน ต้องเสี่ยงต่อการสัมผัสกับยูง ประกอบกับการป้องกันตัวของประชาชนมีน้อย ขาดความตระหนักในการป้องกันตนเอง เช่น ไม่ได้ทายากันยูง ไม่สวมเสื้อผ้าแขนขายาวป้องกันยูงกัด หรือเวลานอนไม่นอนในมุ้ง

จากการร่วมคิด ได้มีข้อเสนอแนะในการป้องกันโรคมะเร็ง คือ นอนในมุ้งชุบสารเคมี และใช้น้ำยาพ่นเสื้อผ้าใส่ขณะออกไปกรีดยางพารา

2.2 การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการฯ

จากการประเมินความต้องการของชุมชน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาประชาชนในชุมชน และคณะทำงานพิจารณาร่วมกันว่าวิธีการแก้ไขปัญหาใดที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และมีความเป็นไปได้ โดยประชาชนมีบทบาทหลักเข้ามามีส่วนร่วม และกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งจากการเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่าชุมชนบ้านเขาคินคำ มีผู้นำที่เข้มแข็ง คณะกรรมการมุ่งมั่นกับการทำงานในการนำพาประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมกับภาครัฐ แต่ประเด็นที่สำคัญในการดำเนินงานกับชุมชน จะต้องคำนึงถึงการให้ใจกับชุมชน ความเป็นกันเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และการติดตามประเมินผลทุกเดือน เนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกล ประชาชนมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง ต้องอาศัยชุมชนดูแลชุมชนเอง โดยภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนและการให้คำแนะนำ

2.3 การกำหนดแผนงานโครงการฯ และการบริหารจัดการ

ผู้ศึกษา และประชาชนในชุมชนร่วมกันวางแผน กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

2.3.1 แผนการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคมะเร็ง

- 1) แกนนำที่มีหน้าที่เจาะโลหิต เจาะโลหิตประชาชนในชุมชนทุกคน เดือน

- 2) แกนนำที่มีหน้าที่ชุบมุ้ง มีหน้าที่สำรวจมุ้ง และชุบมุ้ง ทุก 3 เดือน
- 3) จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยการลงหุ้น และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ป้องกันยุงของใช้ที่จำเป็นในครัวเรือน

2.3.2 การบริหารจัดการ

- 1) ศตม.3.4 トラด ประสานงานร่วมกับ นคม.3.4.5 หนองบอน ให้เป็นที่ปรึกษาแก่ชุมชน
- 2) กิจกรรมต่างๆ ให้ชุมชนดำเนินการเอง หากมีปัญหาก็ปรึกษาเจ้าหน้าที่ นคม.3.4.5 หนองบอน เพื่อให้การสนับสนุน
- 3) ศตม.3.4 トラด จะใช้การโทรศัพท์ติดตามผลงาน และลงพื้นที่ เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อประเมินผลการทำงาน

2.4 การปฏิบัติตามโครงการฯ

การดำเนินการตามแผนงาน มีบางครั้งการปฏิบัติงานอาจไม่ตรงตามแผนงานที่วางไว้ เนื่องจากต้องปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และปัญหาความต้องการของชุมชน เช่น การนัดประชุม หากประชาชนไม่สามารถมาได้ ต้องเปลี่ยนเป็นตอนเย็นหลังเลิกงาน หรือ วันหยุดราชการ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชน

3. ระยะเวลาติดตามประเมินผลโครงการฯ

ภายหลังจากดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน ผู้วิจัยจะร่วมกับชุมชนติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เดือนละ 1 ครั้ง โดยการติดตามจะมีการพิจารณาตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน และมีการพูดคุยถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และสิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาวางแผนในการดำเนินการครั้งต่อไป

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ

ในส่วนของผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 5 คน ได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯ พบว่าผู้รับผิดชอบโครงการทั้ง 5 คนได้แสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันในประเด็นเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานโครงการฯ ไม่เพียงพอ การดำเนินการประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าประชุมไม่ครบตามที่กำหนด โดยการเข้าร่วมประชุมในระยะหลังลดน้อยลง ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนกลุ่มเดิมไม่มีคนใหม่เข้าร่วม หากมีของแจกจะมีหน้าใหม่เข้าร่วม อาชีพและรายได้ของประชาชนแตกต่างกันการเข้าร่วมกิจกรรม

จึงไม่พร้อมเพรียงกัน การจัดประชุมกลุ่มย่อยจะพบปัญหาเรื่องเวลา ซึ่งในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพกรีดยางพารา จะใช้เวลาช่วงเช้าในการปฏิบัติภารกิจเวลาบ่ายจะเป็นเวลาพักผ่อน บางคนจึงไม่เข้าร่วมประชุม รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา บทบาทหน้าที่ของแกนนำที่ได้รับไม่ได้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ให้ไว้กับที่ประชุม เช่นการรับผิดชอบเจาะโลหิตในเขตรับผิดชอบดูแลเหลือเพียงผู้นำกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ ในกิจกรรมการป้องกันตนเองในการซื้อของมาทำใช้กันเองขาดผู้ประสานเรื่องวัตถุดิบ ซึ่งต้องซื้อจากตลาดในอำเภอเมือง บางครั้งจึงขาดแคลนสินค้าในการป้องกันตนเองในหมู่บ้าน ประชาชนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญที่ได้รับ โดยยังมองว่าเป็นงานของภาครัฐเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องควบคุมโรค

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป ผู้รับผิดชอบโครงการทั้ง 5 คน ได้แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ โดยให้ นค.ประสานงานกับ อบต. เพื่อของบประมาณสนับสนุนในการจัดประชุม และสนับสนุนหมู่บ้านพึ่งตนเอง บทบาทการติดตามประเมินผลให้ นค. เป็นผู้รับรับผิดชอบ โดยเจ้าหน้าที่ นค. ต้องเข้าพื้นที่อาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้คำแนะนำและกระตุ้นการทำงานของแกนนำ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เรื่องการลงหุ้นหมู่บ้านพึ่งตนเอง โดยให้ทุกคนรอบครัวมีส่วนร่วมหาข้อตกลงและประสานงานเรื่องการจัดซื้อวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อให้เพียงพอในชุมชน รวมทั้งผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรมีอุดมการณ์ต่อกันในกลุ่ม หากมีกิจกรรมต้องมีความพร้อมเพรียงกัน มาทุกครั้งที่มีการนัดหมายในการดำเนินกิจกรรม

ในส่วนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของกลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 30 คนพบว่าจำนวน 7 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ นี้ว่า ควรให้มีการดำเนินโครงการต่อไปอย่างต่อเนื่อง และต้องการให้เพิ่มพื้นที่ดำเนินการไปยังพื้นที่หมู่บ้านอื่นๆอีกเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้โรคมาลาเรียระบาดไปยังชุมชนอื่นๆ เนื่องจากจังหวัดตราดเป็นพื้นที่ที่พบผู้ป่วยด้วยโรคมาลาเรีย และมีการเคลื่อนย้ายของประชาชนตลอดเวลา อีกทั้งโครงการนี้ประชาชนในชุมชนยังได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา แนวทางแก้ไข ทำให้มีการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรียได้ตรงตามสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่